

27. juuni 2005

EESTI 2005. AASTA I KVARTALI ESIALGSE MAKSEBILANSI KOMMENTAAR

- **Globaalse majandusaktiivsuse alanemisele vaatamata paranes Eesti välistasakaal 2005. aasta I kvartalis mõnevõrra – maksebilansi jooksevkonto puudujääk hõlmas 10,2% oodatavast SKPst (vt tabel 1 ja joonis 1)¹. Absoluutväärtuses oli puudujääk 3,5 miljardit krooni ehk 0,1 miljardit krooni vähem kui 2004. aasta I kvartalis.**
- **Nii kaupade, tulu kui ka jooksevülekannete krediti käibed kasvasid kiiremini kui nende deebetkäibed.**
- **Väliskapitali erakordselt suure sissevooluga otseinvesteeringutena – 13,9 miljardit krooni – kaasnes ligi samas mahus kapitali väljavool portfelliinvesteeringutena.**
- **Maksebilansi reservid kasvasid 2,7 miljardi krooni võrra.**

JOOKSEVKONTO puudujäägi peamise põhjustaja – **kaupade konto** – negatiivne saldo oli 4,2 miljardit krooni, mis oli 0,3 miljardit krooni vähem kui aasta varasemal perioodil. Kaupade väljavedu moodustas 21,5 ja sissevedu 25,7 miljardit krooni. Kaupade käibe taseme tõusu 2004. aasta I kvartaliga võrreldes põhjustas osaliselt nii ühinemine Euroopa Liiduga kui ka senikehtinud aruandlussüsteemi muutus (üleminek Intrastati aruandlusele ühendusesisese kaubanduse deklareerimisel), mistõttu liitumiseelne ja -järgne väliskaubandusstatistika ei ole otseselt võrreldavad.

Kaupade väljaveo suurimad kaubagrupid olid traditsiooniliselt masinad ja seadmed, puit, puidutooted ja mööbel ning tekstiilitööstuse toodang. Sisseveos domineerisid samuti masinad ja seadmed, järgnesid keemiakaubad, metalltooted ning transpordivahendid.

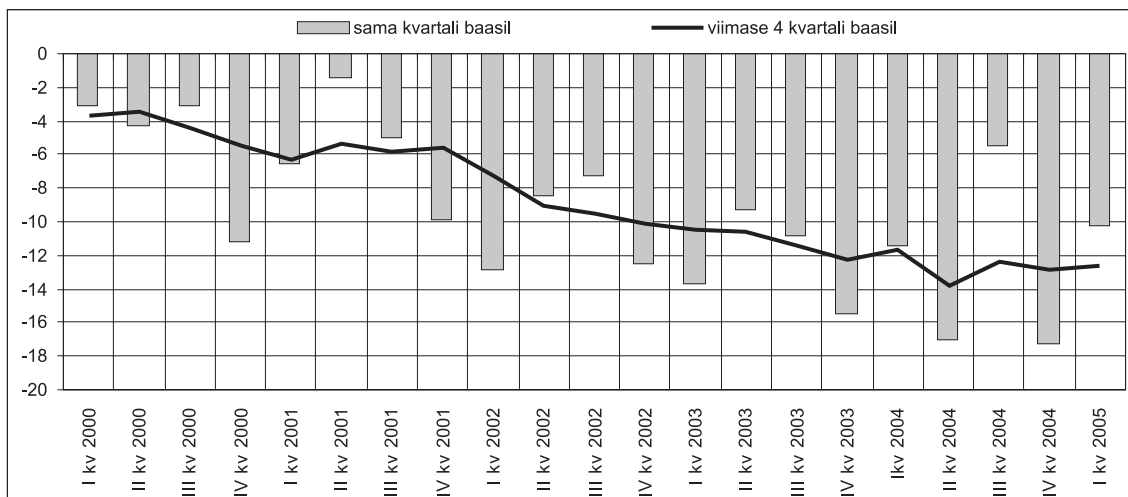
Peamine väliskaubanduspartner oli laienenud Euroopa Liit, hõlmates 78% kaupade väljaveost ja 74% sisseveost. Suurimad ekspordipartnerid olid Soome, Rootsi, Saksamaa ja Läti; impordipartnerid aga Soome, Saksamaa, Venemaa ja Rootsi.

Teenuste konto ülejääk vähenes aastaga 17% võrra ning oli 2,3 miljardit krooni. Teenuste eksport kasvas 9% ja import 24%. Teenuste positiivse saldo kahanemist mõjutasid enim veoteenused, eelkõige mere- ja raudteetransport – käibed küll kasvasid, kuid impordi kasv ületas ekspordi oma. Sarnane oli ka reisiteenuste dünaamika. Teenuste konto kogukäibest moodustasid veoteenused 45%, reisiteenused 24% ja muud äriteenused 16%. Täheldatav oli side-, ehitus- ja finantsteenuste käivate kasv.

¹ Jooksevkonto puudujääk reinvesteeringut tuluta, mille puhul reaalsel rahaliikumist ei toimu, moodustas 5% oodatava SKP suhtes.

Tabel 1. Eesti maksebilanss (mln kr)

	2001		2002		2003		2004				2005			
	Kokku	Kokku	Kokku	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I	II	III	IV	Kokku
Jooksevkonto	-5 889,5	-11 882,9	-3 956,4	-3 093,6	-3 482,8	-4 869,2	-15 401,9	-3 625,7	-6 217,5	-1 924,9	-6 194,9	-17 963,0	-3 535,8	
Kaubad ja teenused	-3 623,7	-8 318,2	-3 027,8	-1 810,9	-1 936,0	-2 925,6	-9 700,5	-1 776,8	-4 526,2	-1 132,3	-3 629,4	-11 064,7	-1 918,8	
Kaubad	-13 783,9	-17 995,6	-5 156,0	-5 043,0	-5 688,8	-5 595,2	-21 483,1	-4 568,2	-8 348,4	-5 525,8	-6 360,8	-24 803,2	-4 246,9	
krediit (FOB)	58 667,1	58 333,6	14 335,5	16 111,1	15 530,7	17 622,4	63 599,8	16 952,4	18 124,9	19 254,4	20 729,3	75 061,0	21 491,1	
deebet (FOB)	-72 451,0	-76 329,2	-19 491,5	-21 154,2	-21 219,5	-23 217,6	-85 082,8	-21 520,6	-26 473,3	-24 780,1	-27 090,1	-99 864,2	-25 738,0	
Teenused	10 160,2	9 677,4	2 128,2	3 232,1	3 752,8	2 669,6	11 782,6	2 791,4	3 822,2	4 393,5	2 731,4	13 738,5	2 328,1	
krediit	28 866,5	28 279,7	6 030,4	7 969,2	8 818,5	8 001,8	30 819,9	7 330,0	9 469,9	9 924,7	8 866,7	35 591,3	7 957,7	
deebet	-18 706,3	-18 602,3	-3 902,2	-4 737,1	-5 065,7	-5 332,2	-19 037,3	-4 538,6	-5 647,7	-5 531,2	-6 135,3	-21 852,8	-5 629,5	
Tüü	-4 926,1	-5 423,1	-1 365,4	-1 621,5	-2 153,7	-2 270,6	-7 411,2	-2 226,0	-2 197,9	-1 389,4	-3 166,2	-8 979,6	-1 888,3	
krediit	2 994,7	3 339,3	637,7	994,6	1 132,3	657,4	3 422,1	640,0	1 231,1	1 904,3	1 678,3	5 453,6	1 562,0	
deebet	-7 920,8	-8 762,4	-2 003,1	-2 616,1	-3 286,0	-2 928,1	-10 833,3	-2 866,0	-3 429,0	-3 293,7	-4 844,5	-14 433,2	-3 450,3	
Jooksevõlekanded	2 660,3	1 858,4	436,9	338,9	606,9	327,1	1 709,7	377,2	506,6	596,8	600,7	2 081,2	271,3	
krediit	3 174,1	2 876,3	819,0	686,4	934,7	781,2	3 221,4	851,1	1 388,9	1 487,0	2 007,7	5 734,7	1 349,0	
deebet	-513,8	-1 017,9	-382,2	-347,5	-327,8	-454,1	-1 511,7	-473,9	-882,3	-890,1	-1 407,0	-3 653,4	-1 077,7	
Kapitali- ja finantskonto (reservvarata)	4 863,1	12 739,6	5 108,2	3 266,0	3 466,2	6 392,5	18 232,9	3 534,8	7 544,1	4 290,7	7 077,8	22 447,3	6 638,5	
Kapitalikonto	90,0	320,7	154,7	4,6	269,2	227,2	655,7	27,7	154,7	554,5	317,8	1 054,7	462,8	
Finantskonto	4 773,1	12 418,9	4 953,4	3 261,4	3 197,0	6 165,4	17 577,2	3 507,1	7 389,4	3 736,2	6 760,0	21 392,6	6 175,7	
Otseinvesteeringud	5 901,3	2 611,8	4 398,4	1 974,2	2 975,7	1 368,4	10 716,7	2 344,7	2 205,7	1 068,1	4 104,3	9 722,7	12 881,8	
Välismaal	-3 528,3	-2 188,4	-274,3	-218,4	-1 074,7	-581,9	-2 149,2	-1 007,9	-834,5	-988,9	-557,3	-3 388,6	-976,3	
Eestis	9 429,6	4 800,2	4 672,7	2 192,6	4 050,3	1 950,3	12 865,9	3 352,5	3 040,3	2 057,0	4 661,6	13 111,3	13 858,0	
Portfellinvesteeringud	-665,0	2 442,4	5 004,8	-4 416,5	-1 012,5	2 855,9	2 431,7	-700,4	5 628,1	-2 228,7	6 431,5	9 130,5	-5 323,8	
Nõuded	-2 100,2	-3 182,9	189,7	-2 074,7	-1 623,9	-1 842,6	-5 351,6	-767,7	-183,7	-2 419,0	-1 381,2	-4 751,6	-3 492,3	
Omandiväärtpaberid	236,5	9,1	-124,5	-263,4	-199,0	-442,0	-1 028,9	-441,6	-565,5	-544,6	-1 341,8	-2 893,5	-1 198,9	
Võlaväärtpaberid	-2 336,5	-3 192,0	314,2	-1 811,4	-1 424,9	-1 400,6	-4 322,7	-326,2	381,7	-1 874,3	-39,4	-1 858,1	-2 293,4	
Kohustused	1 435,2	5 625,3	4 815,1	-2 341,8	611,4	4 698,6	7 783,3	67,3	5 811,8	190,2	7 812,7	13 882,1	-1 831,6	
Omandiväärtpaberid	568,4	912,2	83,9	733,8	563,1	146,1	1 526,9	147,3	459,6	707,1	891,3	2 205,3	-9 703,5	
Võlaväärtpaberid	866,8	4 713,1	4 731,2	-3 075,6	48,3	4 552,5	6 256,3	-80,0	5 352,2	-516,9	6 921,4	11 676,8	7 871,9	
Tulebitsinstrumendid	-34,7	-63,7	78,8	-7,8	-61,5	-28,8	-19,3	68,1	-42,6	-62,2	28,3	-8,3	46,8	
Nõuded	-0,3	-43,2	-64,4	-4,7	-52,0	-18,0	-139,2	56,5	-5,5	-18,7	-67,4	-35,1	63,3	
Kohustused	-34,4	-20,5	143,2	-3,1	-9,5	-10,7	120,0	11,7	-37,1	-43,5	95,7	26,8	-16,5	
Muud investeeringud	-428,5	7 428,4	-4 528,6	5 711,5	1 295,3	1 969,9	4 448,1	1 794,7	-401,9	4 959,0	-3 804,1	2 547,8	-1 429,1	
Nõuded	-3 716,7	695,1	-3 906,3	2 840,4	14,2	-1 232,9	-2 284,6	-1 763,9	-4 918,3	2 163,0	-6 649,6	-11 168,8	-11 582,2	
Pikaajalised	-322,7	-1 083,0	131,0	-154,6	80,4	-622,4	-565,7	-1 154,6	-1 903,9	250,0	-3 244,1	-6 052,6	-1 826,3	
Lühiajalised	-3 394,0	1 778,1	-4 037,3	2 995,0	-66,2	-610,5	-1 718,9	-609,3	-3 014,4	1 913,0	-3 405,5	-5 116,1	-9 755,9	
Kohustused	3 289,2	6 733,3	-622,3	2 871,1	1 281,2	3 202,7	6 732,7	3 558,6	4 516,4	2 796,0	2 845,5	13 716,5	10 153,1	
Pikaajalised	1 814,4	1 829,0	1 377,2	477,8	1 197,7	1 577,7	4 310,4	690,0	1 001,2	-514,1	2 563,5	3 740,6	2 800,5	
Lühiajalised	1 473,8	4 904,3	-1 999,4	2 393,4	83,4	1 945,0	2 422,3	2 868,6	3 515,2	282,0	9 975,9	7 352,6		
Veod ja täpsustused	296,2	70,1	-419,1	-562,0	547,4	-95,2	-518,9	-377,5	-601,5	-348,0	268,1	-1 058,9	-411,3	
Üldbilanss	-730,2	926,8	732,7	-379,6	530,8	1 428,1	2 312,1	-468,4	725,1	2 017,7	1 151,0	3 425,4	2 691,4	
Reservvara	730,2	-926,8	-732,7	379,6	-530,8	-1 428,1	-2 312,1	468,4	-725,1	-2 017,7	-1 151,0	-3 425,4	-2 691,4	

Joonis 1. Jooksevkonto saldo SKP suhtes (%)

Teenuste osas olid Eesti peamisteks äripartneriteks ELi liikmesriigid, mis hõlmasid 2005. aasta I kvartalis teenuste müügist 65% ja ostust 73%. Suurim positiivne saldo oli Eestil Soomega (1,1 miljardit krooni) ning suurim negatiivne saldo Saksamaaga (0,2 miljardit krooni).

Tulukonto puudujääk kahanes 15% ja moodustas 1,9 miljardit krooni. See oli tingitud Eesti investorite välismaal teenitud tulu (kreeditkäive) ennakasvust võrreldes välismaiste investorite Eestis teenitud tulu (deebetkäive) kasvuga – vastavalt 2,4 ja 1,2 korda. Mitte-residentide poolt Eestisse paigutatud kapitalilt ja tööjõult teenitud tulu oli 3,5 ja residentide välismaalt teenitud tulu 1,6 miljardit krooni. Mitteresidentide investeerimistulust hõlmas otseinvesteeringutulu 77% (millest omakorda 85% oli reinvesteeritud tulu) ja residentide puhul 48% (82%). Jättes tulukontost välja taasinvesteeringut tulud, mille puhul reaalselt rahaliikumist ei toimu, oli tulude netoväljavool vaid 0,1 miljardit krooni.

Suurem osa residentide tööjõu- ja investeerimistulust pärines Balti riikidest, Soomest ja USAst (kokku 65%). Euroopa Liidu osatähtsus oli 81%. Finantsvahenduse investorid teenisid 44% ning hotellide ja restoranide sektori investorid 40% tulust. Eestisse tehtud investeeringuult saadud tulust kuulus 92% ELi liikmesriikide investoritele (valdavalt Rootsi, Soome, Suurbritannia ja Holland). Enim tulu saadi finantsvahendusest (70%) ning veendusest, laendusest ja sidest (18%).

Ülekannete kontode (jooksev- ja kapitaliülekanded) ülejääk suurenes ligi kaks korda, sama kehtib nii saabunud kui ka lähetatud ülekannete kohta. Käive kasvas ELi struktuurifondidest saadud toetuste, ELi eelarvesse tehtud sissemaksete ning mitteresidentide makstud ning neile tagastatud käibemaksu arvel.

FINANTSKONTO positiivne saldo vähenes 2004. aasta viimase kvartaliga võrreldes mõnevõrra ja moodustas 6,6 miljardit krooni. 2005. aasta I kvartalis toimusid erakordselt suured kapitaliliikumised, mis valdavalt olid seotud välisosaluse olulise suurendamisega ühes krediidiuasutuses.

Ülalnimetatud põhjusel oli **otseinvesteeringute** netosissevool kvartali kohta rekordiline 12,9 miljardit krooni. Välisriikide otseinvesteeringud Eestis suurenesid 13,9 ning Eesti residentide otseinvesteeringud välismaale ligi 1 miljardi krooni võrra.

90% otseinvesteeringute sissevoolust olid aktsia(osa)kapitali investeeringud, ülejäänu taasinvesteeringute tulu ning muu otseinvesteeringukapital. 94% otseinvesteeringutest pärines Rootsist ja tehti finantsvahendusse.

Residentide otseinvesteeringukapitalist välismaale hõlmasid investeeringud aktsia(osa)kapitali 41% ning taasinvesteeringute tulu 37%. Investeeringute peamiselt Läti, Venemaale ja Itaaliasse. Euroopa Liidu osakaal oli 57%. Suurimad investeeringud tegid finantsvahenduse (60%), kinnisvara, rentimise ja äritegevuse (24%) ning hulgi- ja jaekaubanduse (13%) investorid.

Portfelliinvesteeringute netoväljavool oli 5,3 miljardit krooni. Portfelliinvesteeringute nõuded suurenesid 3,5 ja kohustused vähenesid 1,8 miljardi krooni võrra. Nõuete suurenemine tulenes nii valitsemissektori, krediitiasutuste kui ka muude sektorite investeeringutest välismaistesse omandi- ja võlaväärtpaberitesse. Krediitiasutuste omandiväärtpaberite kohustuste vähenemine 10,9 miljardi krooni võrra oli tingitud otseinvesteeringute osaluse kasvust. Krediitiasutuste rahaturuinstrumentide kohustused kasvasid 6,7 miljardi krooni võrra.

Muude investeeringute netoväljavool ei olnud küll suur (1,4 miljardit krooni), kuid käibed olid märkimisväärsed. Muude investeeringute nõuded kasvasid peamiselt lühiajalise kapitalina 11,6 miljardi krooni võrra (valdavalt krediitiasutuste sularaha ja hoiused ning muud nõuded). Muude investeeringute kohustused suurenesid 10,2 miljardi krooni võrra ja seda lühiajalise kapitalina peamiselt krediitiasutuste kaudu. Samas kasvasid muude sektorite saadud pikaajalised laenud 3,6 miljardi krooni võrra.

* * * * *

Täpsustatud andmetel oli 2004. aasta maksebilansi jooksevkonto puudujääk 18 miljardit krooni ehk 12,9% SKP suhtes.

2005. aasta II kvartali esialgne maksebilanss avaldatakse Eesti Panga koduleheküljel (<http://www.eestipank.info>) 26. septembril 2005 kell 12.

Avaldamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

Eesti Panga rahvusvaheliste ja avalike suhete osakond